

۳۴ - تبدل شب و روز و سنه

و نیز از حضرت عبدالجها است. قوله العزیز: "بواسطة جناب افنان آقا میرزا حسن جناب نورالله فی ای ارض کان ملاحظه نمایند.

هو الله

ای بنده جمال مبارک ... در خصوص حرکت آفتاب و زمین مرقوم نموده بودی جمیع کائنات متحرک است، ساکن در میان نه. زیرا حرکت از لوازم وجود است و سکون از خصائص عدم یعنی وجودی نیست که حرکت نداشته باشد. در الواح الهیه این قضیه صریح است که چون اجسام مضمیئه و غیر مضمیئه حتی ذرات کائنات متحرک است یا بالاصاله یا بالتبع اما یک حرکت نسبی در میان است البتّه جسم صغیر متحرک چون جسم عظیم است حرکت لیل و نهار واضح و مشهود است که از ارض است برهانش لامع است و دلیلش واضح مثلاً جمیع این کره‌های نورانیّه در این فضای نامتناهی در بیست چهار ساعت ما عدا القطبین در مدّت یکشنبه روز دوری زنند و طلوع و افول دارند این خارج از دو قسم نیست یا جمیع را مرکز نقطه ارض است و کلّ این محیط عظیم در مدّتی قلیله که عبارت از بیست و چهار ساعت است طیّ نماید و یا آنکه کره ارض در این مدّت قلیله دوری بر محور خویش زند. این واضح است که شقّ اخیر صحیح است از برای این اجسام نورانیّه نامتناهیّه حرکت واحده حول ارض محال است و اما حرکت سنویه که از آن فصول اربعه تحقّق یابد آن نیز محال است بدلائل عقلیه و نقلیه مثبت است که شمس دائماً در نقطه احتراق مستقرّ است و ارض منتقل و الشمس تجری لمستقر لها ذلک تقدیر العزیز العلیم یعنی شمس را حرکت مانند آسیاب بر محور خویش است و بواسطه آلات و ادوات اکتشاف شده است که آفتاب را نیز مانند ماه کلفی و این کلف در مدّت بیست و پنج روز و چیزی نمایان میشود و غایب میگردد و این دلیل بر آن است که آفتاب بر محور خویش متحرک است نه حرکت سنویه و نه حرکت لیل و نهار."